

دمشق معتقد است چنین دیداری موقعیت اردوغان پیش از انتخابات ریاست جمهوری ترکیه را تقویت می کند؛ به‌ویژه اینکه موضوع بازگرداندن بخشی از ۳/۶ میلیون آواره سوری‌های مستقر در ترکیه به کشورشان مطرح است. رویترز به نقل از این منبع نوشتته: «دمشق چرا باید چنین برگ برنده‌ای به اردوغان هدیه کند؟ تا پیش از انتخابات هیچ دیداری اتفاق نخواهد افتاد.»
وزارت امور خارجه سوریه تیر ماه هم‌زمان با آغاز روند جدید تلاش‌ها برای بازگشت روابط بین ترکیه و سوریه اعلام کرد هرگونه بازگشت روابط دو کشور باید بر اساس مبانی روشن از جمله خروج نیروهای غیرقانونی و مبارزه با گروه‌های تروریستی صورت بگیرد. وزارت خارجه سوریه اعلام کرد در شرایطی که مواضع و بیانیه‌ها در رابطه با روابط سوریه و ترکیه ادامه دارد، سوریه متذکر می‌شود از یک سو همواره بین ملت‌ها و از سوی دیگر سیاست‌ها و عملکرد دولت‌هایی که به سوریه آسیب رساندند، تفاوت قائل است. در ادامه این بیانیه آمده است: «دمشق بر این اعتقاد راسخ بوده و هست که منافع کشورها بر اساس روابط سالم بین آنها بنا شده است و بر این اساس، سوریه بر تعامل مثبت با ابتکارات مختلف برای بهبود روابط بین کشورها با طر‌هایی که برای اصلاح روابط سوریه و ترکیه مطرح شده است، تأکید دارد. سوریه بر این باور است که نتیجه این طرح‌ها یک هدف اعلامی نیست، بلکه مسیری هدفمند مبتنی بر واقعیت‌های موجود و بر اساس اصول مشخص حاکم بر روابط دو کشور است که اساس آن احترام به حاکمیت و استقلال و تمامیت ارضی و مقابله با هر چیزی است که امنیت و ثبات آنها را تهدید می‌کند و منافع مشترک دو کشور و دولت را تأمین می‌کند.»
در پایان بیانیه آمده است: «سوریه از کشورهای برادر و دوستی که برای اصلاح روابط سوریه و ترکیه صادقانه تلاش می‌کنند تشکر و قدردانی و تأکید می‌کند بازگشت روابط عادی بین دمشق و آنکارا مبتنی بر بازگشت وضعیتی است که قبل از سال ۲۰۱۱ حاکم بود که مبنای امنیت، ایمنی و ثبات دو کشور است.»

بشار اسد، رئیس‌جمهور سوریه نیز به‌رغم تأکید بر اینکه کشورش با هرگونه ابتکاری برای بهبود روابط با ترکیه تعامل مثبت می‌کند، گفت که هدف رجب طیب اردوغان، رئیس‌جمهوری ترکیه از دیدار با او به سمع وی نرسیده است. بشار اسد افزود: «اگر دیدار با اردوغان به نفع سوریه باشد، آن را انجام خواهم داد.» وی ادامه داد: «ترکیه باید از خاک ما عقب‌نشینی کند و از حمایت از گروه‌های مسلح دست بردارد.»

این در حالی است که یاشار گولر، وزیر دفاع ترکیه برای خروج نظامیان کشورش از شمال سوریه شرط و شروط گذاشت. گولر در گفت‌وگو با رویترز اظهار داشت: بدون عملی شدن شروط لازم، از خاک سوریه خارج نمی‌شویم. وزیر دفاع ترکیه شرط و شروط خود را برای خروج نظامیان این کشور از سوریه مطرح کرد و با مداخله در تصمیمات حاکمیتی سوریه گفت: آنکارا نمی‌تواند بدون انجام توافق بر سر قانون اساسی جدید (سوریه)، برگزاری انتخابات (در این کشور) و امضای توافقنامه تأمین امنیت مرزها از سوریه خارج شود.

▼ ایران و بهار عربی در سوریه

جمهوری اسلامی ایران که با خروج کشورهای منطقه از سوریه و حمایت از معاندین حکومت بشار اسد یا سکوت در برابر آنچه در این کشور در حال وقوع بود، نیروهای مستشاری خود را وارد سوریه کرده و ضمن حمایت از حکومت دمشق، در کنار این کشور مقابل نیروهای داعش ایستاد، پس از تثبیت حکومت در سوریه، از بازگشت دمشق به آغوش جهان عرب استقبال کرده است.
به طور کلی، تلاش کشورهای عربی و ترکیه برای ازسرگیری روابط با سوریه از نگاه تهران دلیلی برای حقانیت جمهوری اسلامی ایران است که در زمانی که همسایگان سوریه، این کشور را ترک کردند، در کنار حکومت دمشق ماند.
پایان خصومت در روابط ترکیه و سوریه یک اهمیت ویژه دیگر نیز در مقایسه با مورد مشابه به خصوص کشورهای عربی برای ایران دارد؛ حضور نظامی ترکیه در کنار ندوم حضور آمریکا در سوریه که بر خلاف ایران و روسیه که به خواست دولت دمشق در این کشور حضور مستشاری دارند، موجب شده است تا ثبات این کشور همچنان و پس از گذشت چندین سال از پایان جنگ داخلی و شکست داعش با چالش‌های جدی مواجه باشد و تهران امیدوار است با خروج ترکیه از شمال سوریه، این منطقه ثبات خود را بازیابد.

ناصر کنعانی، سخنگوی وزارت امور خارجه پس از اولین حضور سوریه در نشست اتحادیه عرب در اردیبهشت‌ماه سال گذشته گفت: «از روند مثبت و امیدوارکننده‌ای که در بازگشت طرف‌های منطقه‌ای عربی و اسلامی به دمشق و اقدامات دیپلماتیک برای ازسرگیری مناسبات شاهد هستیم، خوشحالیم. ایران همواره بر ضرورت آغاز آن از سال‌های گذشته تأکید داشت چون معتقد بودیم اصل اتفاق و خروج برخی کشورهای عربی از دمشق و قطع رابطه و تعلیق عضویت سوریه اقدامی نادرست و توأم با محاسبات غلط بوده است. وضعیت امیدبخش است و این مسیر درست باید پیش از این شکل می‌گرفت. اتحادیه عرب به‌عنوان اتحادیه منطقه‌ای سازوکارهای داخلی خودش را دارد و امیدواریم در تکمیل روندی که در حال شکل‌گیری و تجربه در روابط کشورهای عربی منطقه با سوریه است، روابط سوریه با کشورهای عربی منطقه روابط عادی و طبیعی شود.»

حسین امیرعبداللهیان، وزیر امور خارجه سابق دی‌ماه ۱۴۰۱ در نشست خبری مشترک با همتای ترکیه‌ای خود گفت: «ما همیشه در حال رایزنی منظم با بپردازان تُرک خود در مورد مسائل منطقه‌ای بوده و موافق آن هستیم. همچنین روابط در حال تغییر بین آنکارا و دمشق مایه خرسندی است. خوشحالیم که تلاش‌های ایران از گذشته تا امروز در این راستا به نتیجه رسیده است. به اعتقاد ما هرگونه تحول مثبت بین آنکارا و دمشق به نفع هر دو کشور و منطقه خواهد بود. ایران با توجه به روابط نزدیک خود با این دو کشور تمام تلاش خود را برای رسیدن به این هدف به کار خواهد گرفت.»
وزیر امور خارجه پیشین همچنین شهریورماه ۱۴۰۲ در نشست

در کل نمی‌دانند با او چه کنند. اگر حاکمیت و مردم این شیوه را می‌پسندیند اکنون سعید جلیلی رئیس‌جمهوری ایران بود و چه‌بسا امیر حسین ثابتی به عنوان وزیر پیشنهادهی پشت این تریبون قرار می‌گرفت و نه در مقام مقابله با یک‌وزیر پیشنهادهی.

۳ می‌دانیم امیر حسین ثابتی در انتخابات کم‌حرف مجلس بر اصول گرایان سنتی شورید، تشبیه به باجوش پای چنار را بر تافت، دوگانه باچنار و چنار را سامان داد، با اتکا به آن توانست رئیس فعلی مجلس را چند رتبه پایین بیاورد و خود بالاتر قرار بگیرد و اصل دفاع او از جایگاه مجلس شورای اسلامی و اینکه زیر بار توصیه نباید برود درست است اما و هزار اما از زبان او پذیرفتنی نیست چون یک نکته را فراموش کرده و آن هم اینکه اگر قرار بر حفظ جایگاه مجلس و برگزاری انتخابات رقابتی با مشارکت بالا بود بعید بود او جایی در میان نمایندگان تهران بیابد؛ نماینده‌ای که خود محصول رعایت نشدن قواعد بازی دموکراتیک و حذف دیگران و تقلیل جایگاه مجلس است گزینه مناسب و باورپذیری برای دفاع از جایگاه مجلس نیست و جمع این دو تناقض‌آمیز به نظر می‌رسد. چه، اینها همان‌هایند که هر گاه مجلس را در اختیار نذارند از نهادهای موازی می‌خواهند مصوبات آن را و نتو کنند. اگر او مجردی یک شبکه خصوصی و در عین حال فعال سیاسی بود و در انتخاباتی واقعی گوی سبقت را از دیگران ربوده بود می‌توانست بادی به غیغ بیندازد و در دفاع از مجلس بگوید نباید از مجلس بخواهند به کل کابینه رأی دهیم اما نه در موقعیت فعلی. به سیاق نقاش مشهور در طعنه به روزنامه‌نگار پرواژه که گفت: از کی صدقی

شد که ما خبردار نشدید می‌توان درباره آقای ثابتی هم گفت از کی پارلمانتاریست شد که ما باخبر نشدید؟ پارلمانتاریست به معنی مدرسی و صدقی کلمه وگرنه می‌دانیم نماینده شده است. همچنین می‌دانیم او علاقه وافری دارد تا به مرحوم دکتر عبدالحمید دیالمه نماینده ۲۵ ساله مشهد در

مجلس اول مانده‌شود که تنها یک سال در این جایگاه نشست و قربانی انفجار ۷ تیر ۱۳۶۰ شد. هم او که عَلم مخالفت با ابوالحسن بنی‌صدر را برداشت و به استناد نام خانوادگی اولین رئیس جمهوری و گاه حتی با لحنی تندتر از حسن آیت‌اورا او ادامه بنی‌امیه و بنی‌عباس توصیف می‌کرد در صورتی که «بنی‌های آغاز تاریخ اسلام منحصر به بنی‌امیه و بنی‌عباس نبودند! دکتر دیالمه اما از مجری‌گری یک شبکه غیر خصوصی و با شعار و هیجان و حمایت دولت پنهان و در غیاب مشارکت اکثریت مردم نماینده مجلس نشده بود. بلکه در انتخاباتی رقابتی شرکت کرده و به پارلمان راه یافته بود و در هیجانات اول انقلاب سخنانی شورانگیز بر زبان می‌آورد که کسانی را خوش می‌آمد و دیگری را هم نه و بعد از ۴۵ سال که نه مشارکت در انتخابات اخیر قابل اعتنا بوده و نه مجلس دیگر در رأس امور است و می‌دانیم در محاصرهٔ انواع شوراه‌های عالی است نمی‌تواند شبیه‌سازی کند و از خود دیالمه بسازد و متقابلاً از عراقچی و ظریف، بنی‌صدر. ۴۵ سال گذشته و مردمان گرفتار غم نان و تأمین معیشت و طالب صلح و تنش‌زدایی‌اند و همه می‌دانند امثال ثابتی امر ایجابی در چننه‌ندازند و امورشان با سلب و نفی می‌گذرد و کل دارایی سیاسی‌شان همین هیباهوهای بی‌حاصل است و خواندن متن‌های رمانتیک انشاگونه که اتفاقاً ماتنیک هم نیست چون

خبری گفت: «در آخرین نشست چهار جانبه میان وزرای خارجه ایران، سوریه، ترکیه و روسیه در مسکو، ما طرحی به نام جمهوری اسلامی ایران پیشنهاد دادیم مبنی بر این که دمشق و آنکارا بر خروج نیروهای نظامی ترکیه از خاک سوریه توافق کنند، اما در نهایت این یک معادله، دارای دو طرف است و طرف دوم آن، ترکیه است که امنیت مرزهایش با سوریه برایش اهمیت دارد و نباید این مرزها از سوی برخی گروه‌ها که امنیت منطقه را به خطر می‌اندازند، تهدید شود. این امری صحیح است که ترکیه آن را مطرح کرد. بنابراین ما در جمهوری اسلامی ایران این پیشنهاد را دادیم که در این نشست چهار جانبه، ابتدا ترکیه متعهد شود که نیروهای نظامی‌اش را از خاک سوریه خارج کند و دوم این‌که سوریه متعهد شود که نیروهایش را در مرزها قرار دهد تا خاک ترکیه تهدید نشود و ایران و روسیه نیز طرف‌های ضامن در این توافق باشند».

ابراهیم رئیسی، رئیس‌جمهور سابق، اردیبهشت‌ماه در گفت‌وگو با رسانه سوری با بیان اینکه برای حسن روابط میان ترکیه و سوریه آمادگی میانجیگری داریم، گفت: «ایران با توجه به تأثیرگذاری و جایگاه مهم در منطقه آماده است برای حل مسائل و مناقشات این دو کشور ایفای نقش کند. ما در اجلاس آستانه که با حضور آقایان پوتین و اردوغان در تهران تشکیل شد، بر پذیرفتن حاکمیت دولت سوریه بر تمام نقاط سرزمینی این کشور از سوی همه طرف‌ها تأکید داشتیم. رئیس‌جمهور ترکیه موضوع نگرانی در مرزهای این کشور با سوریه و لزوم استقرار نیرو در شهرهای مرزی این کشور را بیان کرد، اما ما صراحتاً اعلام کردیم، تأمین امنیت مرزها و رفع ناامنی صرفاً با حاکمیت دولت سوریه بر تمام نقاط این کشور میسر خواهد بود. ما نگرانی بعضی از همسایگان سوریه را درک می‌کنیم، ولی راهکار رفع این نگرانی، گرفتن بخشی از خاک سوریه نیست، بلکه پذیرفتن حق حاکمیت دولت سوریه بر تمام نقاط این کشور است و وقتی دولت این کشور به‌طور کامل بر امور مسلط‌شد، طبیعتاً هیچ‌گونه نگرانی وجود نخواهد داشت.»

علی اصغر خاجی، مشاور ارشد وزارت امور خارجه ایران نیز مردانه‌ما

در دیدار با بشار اسد و وزیر امور خارجه سوریه گفت که تهران از عادی‌سازی روابط دمشق و آنکارا استقبال می‌کند. خاجی به خبرنگاران در دمشق گفت که ایران تلاش می‌کند تا روند عادی‌سازی را تسهیل و طرحی موفق برای پیشبرد مذاکرات ترکیه و سوریه تدوین کند. با این حال نمی‌توان چالش‌های ازسرگیری روابط سوریه با کشورهای دیگر در سال ۲۰۱۱، این کشور را ترک کردند را برای ایران نادیده گرفت؛ جمهوری اسلامی ایران در حالی که هرچند با روسیه در کنار حکومت سوریه قرار گرفت اما بیشترین هزینه را چه از نظر مالی و نیروی انسانی بلکه فشار بین‌المللی و افکار عمومی طی سال‌های جنگ در این کشور متحمل شد، حالا با شرایطی روبه‌روست که این دغدغه وجود دارد که کشورهای عربی از طریق سیاست‌های نزدیکی خود با دولت بشار اسد، رئیس‌جمهور این کشور، به دنبال فاصله انداختن سوریه از ایران هستند. کشورهای عربی که پیش از این از گروه‌های مخالف مسلح و سازمان‌های تروریستی علیه سوریه حمایت مالی می‌کردند، احتمالاً این واقعیت را کتمان نخواهند کرد که برنامه آنها برای بازگشت دمشق به آغوش جهان عرب، قصد دارد این کشور را از متحد ایرانی خود و محور مقاومت دور کند. ترکیه نیز از ابتدای آغاز تلاش برای ازسرگیری روابط با سوریه تلاش کرد مستقل و پس از آن با میانجیگری روسیه این روند را پیگیری کرده و ایران را در این فرآیند دخالت ندهد. همین موضوع را نیز می‌توان از جمله دلایل شکست دور نخست این تلاش‌ها دانست. همچنین این نکته حائز اهمیت است که ترکیه هرچند می‌داند مانند کشورهای اتحادیه عرب، به جهت معضل پناهندگان، دست بالایی در زمان ازسرگیری روابط با سوریه ندارد اما با توجه به بحران‌های اقتصادی ایران به جهت تحریم‌ها، این قابلیت را در روابط دو جانبه داراست که برای مشارکت در پروژه‌های بازسازی سوریه اعلام آمادگی کند. امروز کشورهای مختلف برای اینکه مشارکت بیشتری در آینده اقتصادی سوریه داشته باشند با یکدیگر در حال رقابت هستند، این در حالی است که بسیاری از کارشناسان از حضور کمرنگ ایران در این زمینه گلایه دارند.

دوشنبه ۲۹ مرداد ۱۴۰۳
سال سوم • شماره ۵۸۱
www.hammihanonline.ir

رای اعتماد

عراقچی: برای رسیدن به بهترین توافق تلاش خواهیم کرد

روزیک‌شنبه‌صحن علنی مجلس شورای اسلامی شاهد حضور سیدعباس عراقچی، نامزد پیشنهادی وزارت امور خارجه در دولت چهاردهم بود تا از برنامه‌های خود برای سکنداری دستگاه سیاست خارجی در مقابل نمایندگان مجلس شورای اسلامی دفاع کند. نمایندگان مخالف و موافق وزارت سیدعباس عراقچی که پیش از این به‌عنوان معاون وزیر امور خارجه دولت‌های یازدهم و دوازدهم، مذاکره‌کننده ارشد هسته‌های ایران نیز بود، در مورد نقاط قوت و ضعف برنامه عراقچی سخن گفتند.

▼ **سخنرانی نامزد پیشنهادی وزارت امور خارجه**
سیدعباس عراقچی، نامزد پیشنهادی وزارت امور خارجه دولت چهاردهم در دفاع از برنامه‌های خود گفت: «در رابطه با تحریم‌ها، سیاست ما بر اساس فرمایش مقام معظم رهبری مظلله‌عالی در دیدار اخیر با نمایندگان محترم مجلس، متوجه‌خشی سازی تحریم‌ها، و هم‌زمان تلاش برای رفع آنها است. در کمال دقت و امانت، و با استفاده از مجموعه‌توان سیاسی، فنی و حقوقی کشور، برای رسیدن به‌بهترین توافق تلاش خواهیم کردیدیهی است که در هر مرحله فصل‌الخطاب مواضع قطعی نظام، قوانین مجلس، و تدابیر و ارشادات مقام معظم رهبری خواهد بود.»
عراقچی تصریح کرد: «سیاست حسن همسایگی همچنان با قوت به پیش خواهد رفت و تلاش می‌شود فرصت‌های عظیم سیاسی و اقتصادی در حوزه همسایگان به ثمربخشی منجر شوند.»
نامزد پیشنهادی وزارت امور خارجه گفت: «اگر اروپا رفتارهای نادرست و خصمانه خود را نسبت به جمهوری اسلامی ایران اصلاح کند، در فهرست اولویت‌های ما قرار خواهد گرفت.»
وی گفت: «سیاست ما در مورد آمریکا، سیاست مدیریت تخصم خواهد بود.»
عراقچی گفت: «چین، روسیه و دیگر کشورهایی که در زمان سختی و تحریم همراه ما بوده‌اند، قدرت‌های نوظهور، و عرصه‌های جدید در آفریقا، آمریکای لاتین و شرق آسیا در اولویت روابط خارجی دولت چهاردهم قرار دارند.»
وی گفت: «وزارت امور خارجه را سنگری می‌بینم برای دفاع از امنیت و منافع این ملت با جان و دل.»

▼ سخنان موافقان

موافقان وزارت عراقچی، از او با عنوان دیپلماتی کارکشته و باتجربه یاد کردند که شایسته‌ترین فرد برای در دست گرفتن سکان سیاست خارجی کشور است. منوچهر متکی، نماینده تهران و وزیر پیشین امور خارجه در سخنرانی خود گفت: «امروز به‌عنوان کسی که بیش از ۳۰ سال با وزارت خارجه مرتبط است می‌گویم جامع‌تر، باشناخت‌تر و به‌روزتر و مطلع‌تر از آقای عراقچی در وزارت خارجه نمی‌شناسم و او حتماً گزینه خوبی است.»
هادی قوامی، نماینده اسفراین و دیگر نماینده موافق وزارت عراقچی نیز تصریح کرد: «پیام رای بالا به عراقچی برای دنیا این خواهد بود که مجلس کم‌کم کار دولت خواهد بود و زمینه‌های لازم برای دستیابی به سیاست‌های اقتصاد مقاومتی را فراهم خواهد کرد.»
احد آزادی‌خواه، نماینده ملایر نیز با اشاره به مخالفت بر خی نمایندگان مجلس با عراقچی به‌مناسبت سابقه او در مذاکرات هسته‌ای، تأکید کرد: «عراقچی در جلسه با کمیسیون امنیت‌ملی و سیاست‌خارجی تأکید کرده که به هیچ‌فرد و جریانی وابسته نیست و گفته است زمانی، کسی در این حکومت وزیر خارجه بوده است و اکنون قرار است من وزیر خارجه شوم.»

▼ سخنان مخالفان

استدلال مخالفان عراقچی بیش از هر چیز تکیه بر سابقه او در مذاکره برای رسیدن به توافق هسته‌ای ۱۳۹۴ موسوم به برجام بود. امیرحسین ثابتی، نماینده تهران، عراقچی را دیپلماتی غیرواقع‌بین خواند و گفت: «ما در برجام برای سال‌ها حاضر کردیم و دیدیم که چه بلایی بر سر راکتور اراک و سال‌ها تلاش دانشمندان آمد؛ حال عوامل آن دوباره بیاینده‌وزیر شوند؟»
میثم‌ظهوریان، نماینده مشهددر مجلس با این ادعا که مواضع عراقچی در دوران مسئولیت مصداق «گره زدن زندگی مردم به اراده بیگانگان» است، گفت: «آقای عراقچی باید توضیح دهند که آیا قرار است داد در دوره ایشان عدم تعادلی که در ارتباط با شرق و غرب رخ دنیا را در چند کشور خلاصه کنیم؟»
محمدرضا احمدی، نماینده رشت نیز در انتقاد از دوران مسئولیت عراقچی در مذاکرات هسته‌ای مدعی شد: «در برجام دقت لازم در متن نشد و احساسی به تصویب رسید، عزت ملی را در مذاکرات رعایت نکردید و متن یک‌طرفه‌نوشید که طرف مقابل هم آن را اجرا نکرد و خارج شد.»
وی گفت: «وزیر خارجه باید سسواق بسیار درخشان و اقتدار و صلاحیت داشته باشد اما وقتی آقای عراقچی به‌عنوان سرپرست تیم مذاکره‌کننده بود، بسیاری از موارد را رعایت نکرد.»